

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 281

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Δημήτριο Καμμένο

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 5766/18.2.2018 Ερώτηση με θέμα:
«Σχετικά με το ταφικό μνημείο της Αμφίπολης»

Σε απάντηση της με αριθμ. Πρωτοκόλλου 5766/18.2.2018 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Δημήτριου Καμμένου και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

1. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού έθεσε άμεσα την προστασία του μνημείου τύμβου Καστά, μετά την αποκάλυψή του, σε απόλυτη προτεραιότητα και από το 2015 και μετά και μέσω των συναρμόδιων Υπηρεσιών του, προέβη σε συντονισμένες ενέργειες, προκειμένου να αντιμετωπίσει με τρόπο συστηματικό και οργανωμένο τα επείγοντα ζητήματα διασφάλισης, προστασίας και συντήρησης του ίδιου του μνημείου, καθώς και των γλυπτών, των ψηφιδωτών και των τοιχογραφιών στο εσωτερικό του. Μετά από συστηματική καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετώπιζε το μνημείο, εξασφαλίστηκαν οι απαιτούμενες πιστώσεις από το ΥΠΠΟΑ για τις πρώτες κατεπείγουσες εργασίες και συντάχθηκαν από τις Υπηρεσίες οι τεχνικές προδιαγραφές για την ανάθεση μιας σειράς μελετών, κρίσιμων για την επιβιώσή του, καθώς και για την τοποθέτηση δικτύου ενόργανης παρακολούθησης των μικρομετακινήσεων. Ακολούθως, εκπονήθηκαν οίκοθεν ή με ανάθεση οι απαιτούμενες μελέτες, οι οποίες εγκρίθηκαν κατόπιν θετικής γνωμοδότησης του ΚΑΣ και υλοποιήθηκαν τα σχετικά έργα, είτε απευθείας από εξειδικευμένο προσωπικό των Υπηρεσιών, είτε υπό την επίβλεψή τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε: 1) Εκτέλεση προσωρινών χωματουργικών εργασιών, 2) Συντήρηση των δαπέδων, 3) Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος παρακολούθησης στατικών παραμέτρων, 4) Συντήρηση του θριγκού της τρίτης αίθουσας, 5) Συντήρηση επιχρισμάτων και τοιχογραφιών, 6) Εκτέλεση εργασιών χωματουργικών διαμορφώσεων και διατάξεων αποστράγγισης όμβριων - Α' Φάση - για την εξασφάλιση των πρανών του λόφου, του ταφικού μνημείου, του περιβάλλοντος χώρου αυτού, 7) Εγκατάσταση υπογείων καλωδίων παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, 8) Εργασίες συντήρησης μεταλλικών υποστυλώσεων εσωτερικά του τάφου, 9) Εργασίες επισκευής προσωρινού στεγάστρου του Ταφικού Μνημείου, 10) Έγκριση: α) Μελέτης ανασχεδιασμού της προσωρινής στερεωτικής διάταξης υποστύλωσης και β) Γεωστατικής μελέτης ευστάθειας του ταφικού συγκροτήματος στο λόφο Καστά, 11) Εργασίες Χωματουργικών Διαμορφώσεων και Κατασκευής Διατάξεων Αποστράγγισης Όμβριων στον Τύμβο Καστά - Β' Φάση κλπ.

Επιπλέον υλοποιήθηκαν και ολοκληρώθηκαν εργασίες άμεσης αποκατάστασης του ανάγλυφου, με στόχο την εξασφάλιση των πρανών του λόφου, του περιβάλλοντος και του

περιβάλλοντος χώρου, με την εκτέλεση ποικίλων χωματουργικών εργασιών υψίστης σημασίας για την επιβίωση του μνημείου. Προκειμένου, δε, το δύσκολο και πολυσύνθετο έργο στερέωσης και αποκατάστασης του ταφικού μνημείου να προχωρήσει σύμφωνα με την επιστημονική δεοντολογία και το ισχύον νομικό πλαίσιο, εξετάζεται από το ΚΑΣ κάθε ολοκληρωμένη μελέτη. Πραγματοποιούνται τακτικά εργασίες επίβλεψης και παρακολούθησης των συστημάτων καταγραφής μεταβολών της θερμοκρασίας και υγρασίας καθώς και της ασφάλειας του Μνημείου. Έγιναν επίσης βελτιώσεις πρόσβασης στο χώρο, περιφράξεις και υποδομές ασφάλειας και φύλαξης. Οι εργασίες αυτές χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις αρωγοί έχουν σταθεί ο Δήμος Αμφίπολης και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Η φύλαξη επί 24ώρου βάσεως καθ' όλη τη διάρκεια του έτους εξασφαλίζεται με την πρόσληψη έκτακτου φυλακτικού προσωπικού με τις πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του ΥΠΠΟΑ. Επίσης το μνημείο καλύπτεται από το σύστημα συναγερμού και κλειστού κυκλώματος καμερών της Υπηρεσίας, όπως όλα τα Μουσεία της χώρας.

Είναι προφανές ότι η λήψη των άμεσων μέτρων προστασίας και όσες ενέργειες προαναφέρθηκαν μόνο εγκατάλειψη και απαξίωση δεν μαρτυρούν, αντίθετα, οι εργασίες και μελέτες που προηγήθηκαν ωρίμασαν το έργο στερέωσης, συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης του μνημείου. Επιπλέον, αναγνωρίστηκαν τα ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία του μνημείου, η παθολογία του, οι αιτίες και οι μηχανισμοί φθοράς και αναδείχθηκε η συνθετότητα της προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης του, θέτοντας παράλληλα τους άξονες του σχετικού Έργου, με τίτλο «Στερέωση, συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη μνημείου τύμβου Καστά στην Αμφίπολη Σερρών».

Το Έργο «Στερέωσης, συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης μνημείου τύμβου Καστά στην Αμφίπολη Σερρών», εντάχθηκε τον Νοέμβριο του 2017 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και χρηματοδοτείται με προϋπολογισμό 1.500.000€. Το Έργο έχει διάρκεια υλοποίησης τα 4 έτη, με ημερομηνία έναρξης του την 1.1.2018 και ημερομηνία λήξης την 31.12.2021. Το Έργο αποτελείται από 7 υποέργα και φορείς υλοποίησής του είναι η Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων (ΔΑΑΜ) ως διευθύνουσα Υπηρεσία, η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεώτερων Μνημείων (ΔΣΑΝΜ) και η Εφορεία Αρχαιοτήτων Σερρών (ΕΦΑ Σερρών).

Στο μνημείο έχει διαμορφωθεί ο χώρος με την εγκατάσταση του απαραίτητου εργοταξιακού εξοπλισμού και οι εργασίες στο μνημείο έχουν ξεκινήσει.

α) Υποέργο 1 «Τεχνικός Σύμβουλος»: Στις 28.12.2018 υπεγράφη η σύμβαση του Τεχνικού Συμβούλου του έργου. Δεδομένης της ανάληψης καθηκόντων του Τεχνικού Συμβούλου αναμένεται η επιτάχυνση της υλοποίησης όλων των υπόλοιπων υποέργων αρμοδιότητας της ΔΑΑΜ (υποέργα 2, 3, 4, και 5) .

β) Υποέργο 2 «Τεκμηρίωση - δομική αποκατάσταση - αναστήλωση του μνημείου», που υλοποιείται με αυτεπιστασία από την ΔΑΑΜ.

Προετοιμάζονται οι τεχνικές προδιαγραφές για τις αναθέσεις των μελετών δομικής αποκατάστασης, δηλαδή εδαφοτεχνική-γεωστατική μελέτη, για την προστασία του ταφικού μνημείου από τα περιβάλλοντα εδάφη και στατική μελέτη του ταφικού μνημείου, του περιβόλου και του εξωτερικού κελύφους προστασίας. Δίδεται προτεραιότητα στην υλοποίηση αυτών των μελετών, καθώς επηρεάζουν άμεσα την ενότητα των εργασιών δομικής αποκατάστασης του ταφικού μνημείου και τμήματος του περιβάλλοντος χώρου. Η υποβολή τους προς εξέταση από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο προβλέπεται για τον προσεχή Ιούνιο 2019.

Παράλληλα, σε εξέλιξη βρίσκεται ο διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για τον ανασχεδιασμό της στερεωτικής αναδιάταξης του μνημείου. Έχει εκδοθεί το Α' πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας Διαγωνισμού και αναμένεται να παρέλθει το διάστημα υποβολής ενστάσεων.

Εντός του 2018 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες αναθέσεις :

- 16.11.2018: Μεταφορά διάσπαρτων μελών και οικίσκων, με την χρήση γερανοφόρου οχήματος και τοποθέτηση περίφραξης και μικρού στεγάστρου για την διασφάλιση των διάσπαρτων μελών.
- 20.11.2018: Προμήθεια πινακίδας έργου.
- 04.12.2018: Προμήθεια, μεταφορά και τοποθέτηση εργοταξιακού οικίσκου.

γ) Υποέργο 6 «Εργασίες συντήρησης επιχρισμάτων, ψηφιδωτών, λίθινων διακοσμητικών και γλυπτικού διακόσμου του ταφικού μνημείου». Το υποέργο υλοποιείται από την ΔΣΑΝΜ με αυτεπιστασία. Εντός του 1^{ου} εξαμήνου 2019, αναμένεται η πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού για την α' φάση άμεσων εργασιών συντήρησης τοιχογραφιών, επιχρισμάτων, αρχιτεκτονικών μελών, γλυπτού διακόσμου και της θύρας του ταφικού μνημείου. Η δεύτερη και ουσιαστικότερη φάση του φυσικού αντικείμενου του υποέργου συντήρησης, έχει προγραμματιστεί να ξεκινήσει το 2020, μετά την ολοκλήρωση των δομικών εργασιών εντός του μνημείου.

δ) Υποέργο 7 «Ανασκαφικοί καθαρισμοί - δοκιμαστικές τομές». Το υποέργο υλοποιείται από την ΕΦΑ Σερρών με αυτεπιστασία και περιλαμβάνει δύο φάσεις. Η 1^η φάση ξεκίνησε την 1^η Απριλίου 2018, με την πρόσληψη εξειδικευμένου επιστημονικού και εργατοτεχνικού προσωπικού και ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2018. Πραγματοποιήθηκαν ανασκαφικές τομές και στρωματογραφικές διερευνήσεις περιφερειακά του τύμβου. Εντός του 2019 αναμένεται η 2^η φάση των εργασιών γύρω από το ταφικό μνημείο.

Επιπροσθέτως, σημειώνεται ότι προσφάτως (21.2.2019) πραγματοποιήθηκε επιτόπια επίσκεψη κλιμακίου της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (ΕΔΕΠΟΛ), από κοινού με στελέχη των Διευθύνσεων που υλοποιούν το έργο, προκειμένου να υπάρξει σαφής εικόνα της εξέλιξης των εργασιών και να συζητηθούν σχετικά ζητήματα.

Παράλληλα, ξεκινά στο επόμενο διάστημα ο Ανασχεδιασμός της Στερεωτικής Διάταξης του Ταφικού Μνημείου, ενώ ήδη γίνονται οι πρόδρομες ενέργειες για την ανάθεση του έργου κατασκευής πασσάλων πέριξ του Μνημείου.

Στο πλαίσιο του έργου έχει ολοκληρωθεί η πρώτη φάση της ανασκαφικής διερεύνησης (δοκιμαστικών τομών). Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 16 ανασκαφικές τομές στην κορυφή και περιμετρικά του τύμβου και έχει εξακριβωθεί πλέον με επιστημονική μεθοδολογία η στρωματογραφία που είναι απαραίτητη τεκμηρίωση για την πραγματοποίηση χωματουργικών εργασιών ακολούθως.

Παράλληλα, οι ανασκαφείς έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν απρόσκοπτα τη μελέτη των ανασκαφικών ευρημάτων, τόσο αυτών που παραμένουν κατά χώραν όσο και αυτών που φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αμφίπολης. Ως προς τη μελέτη του οστεολογικού υλικού, τα ήδη υπάρχοντα αποτελέσματα έχουν κατατεθεί στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ και έχουν ανακοινωθεί με τα από 15/01/2015 και 21/01/2015 Δελτία Τύπου του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ. Κατά την ολοκλήρωση των εργασιών μελέτης θα έχουν διαμορφωθεί και οι αντίστοιχοι κατάλογοι ευρημάτων με την καταγραφή τους κατά το τρέχον σύστημα για όλα τα δημόσια μουσεία της χώρας. Τα αποτελέσματα των πάσης φύσεως αρχαιομετρικών αναλύσεων των ευρημάτων κατά κατηγορία υλικού αναμένεται να συγκεντρωθούν αντιστοίχως και να συνδυαστούν με τις επιμέρους μελέτες, ώστε να γνωστοποιηθούν στην επιστημονική κοινότητα και στο ευρύτερο κοινό από τους ανασκαφείς.

Σε ό,τι αφορά δε το Διασυνοριακό Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020, στο οποίο έχει ενταχθεί η Αμφίπολη, έχει εγκριθεί και χρηματοδοτείται σχέδιο συνεργασίας 7 εταίρων, με επικεφαλής τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ και τίτλο "BORDERLESS CULTURE". Το έργο αφορά στην τουριστική προβολή και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Αμφίπολης. Ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός για τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ ανέρχεται σε 306.000€ και το φυσικό αντικείμενο του έργου που υλοποιείται αφορά στη δημιουργία δικτύου διαδρομών περιήγησης επισκεπτών στα περισσότερα από τα ανασκαμμένα μνημεία στην κεντρική περιοχή του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Αμφίπολης (η οποία περιλαμβάνει την Χριστιανική Ακρόπολη, καθώς και δύο ξεχωριστές υποενότητες της πόλης, πλησίον και νοτίως της Ακρόπολης). Η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο της πρόθεσης και των σχετικών ενεργειών του Υπουργείου με στόχο να τεθούν οι βάσεις ενός συνολικού σχεδιασμού για την ενιαία ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Αμφίπολης, καθώς και για την προστασία, συντήρηση και ανάδειξη των μνημείων του χώρου. Η χρηματοδότηση του έργου από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2018 και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα των εργασιών στις αρχές του έτους αρχίζουν οι εργασίες κατασκευής των διαδρομών, με τελικό στόχο την αποπεράτωση τους έως τα τέλη του 2019.

Τέλος ενημερώνουμε ότι η ΕΦΑ Σερρών σε συνεργασία με τις Κεντρικές Διευθύνσεις του ΥΠΠΟΑ προωθούν τις διαδικασίες για την αναγκαστική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά όλων των όμορων ιδιοκτησιών πέριξ του μνημείου, στις 28.1.2017, υπογράφηκε η Προγραμματική Σύμβαση Πολιτιστικής Ανάπτυξης, για το έργο «Ανασκαφική Έρευνα στο Αρχαίο Θέατρο Αμφίπολης», μεταξύ του ΥΠΠΟΑ, της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών και του Δήμου Αμφίπολης, με σκοπό τη γεωφυσική και ανασκαφική διερεύνηση του αρχαίου θεάτρου Αμφίπολης, συνολικού ύψους 30.000€, η οποία πρόκειται να ολοκληρωθεί εντός του 2019.

Τέλος σε ό,τι αφορά στην κατάθεση μήνυσης εναντίον της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας από ένα τοπικό Σωματείο για «σκοπίμη και συστηματική αποσιώπηση αρχαιολογικών ευρημάτων» αλλά και των ζητημάτων που αφορούν στην «καθυστέρηση» της διαδικασίας μελέτης, έρευνας του υλικού της ανασκαφής και των εργασιών προστασίας στο Μνημείο, τα όσα παρατέθηκαν ανωτέρω σχετικά, καταδεικνύουν ότι δεν τίθεται επ' ουδενί ζήτημα καθυστερήσεων ή αποσιωπήσεων. Όπως αποδεικνύεται και από την αλληλογραφία των Υπηρεσιών αλλά και τα δημόσια έγγραφα που είναι αναρτημένα στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ, προκύπτει τεκμηριωμένα η συνεχής μέριμνα του Υπουργείου Πολιτισμού, που εργάζεται με κάθε μέσο και τρόπο για την επιβίωση και προστασία του μνημείου, με απώτερο στόχο την ανάδειξή του, ώστε να καταστεί επισκέψιμο μετά το πέρας των απαραίτητων εργασιών.

Η δημόσια κριτική εξάλλου επί απαιτητικών διεπιστημονικών ζητημάτων, προϋποθέτει και την επιστημονική επάρκεια και εμπειρία του κρίνοντος ή κατηγορού, σε ανάλογα έργα. Εάν δεν βασίζεται σε πραγματικά επιστημονικά δεδομένα, κινδυνεύει να συμβάλλει στην επικράτηση ψευδών αφηγημάτων που αφίστανται από την αλήθεια και την πραγματικότητα.

Εν κατακλείδι θα θέλαμε για μια ακόμη φορά να επισημάνουμε ότι η πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και η συνεχής προσπάθεια για την προστασία και την ανάδειξή της, δεν ενδείκνυται για κανενός είδους κινδυνολογία.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΜΥΡΣΙΝΗ ΖΟΡΜΠΑ

Εσωτερική Διανομή:

1. ΓΔΑΜΤΕ
2. ΔΙΠΚΑ
3. ΔΑΑΜ
4. ΕΦΑ Σερρών
5. ΕΔΕΠΟΛ

Ακριβές Αντίγραφο
Κεντρικό Πρωτόκολλο
ΠΡΕΖΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ